

О.Є. Колосов
заслужений винахідник,
професор кафедри хімічного,
полімерного і силікатного
машинобудування інженерно-хімічного
факультету НТУУ «КПІ», патентний
повірений України, академік Академії
наук вищої освіти

Як Ви оцінюєте своє нагородження на сучасному етапі інноваційного розвитку України?

— Передусім я розцінюю це як чергове визнання винахідників з України гравцями у певній ваговій категорії на вітчизняному (й не тільки) інноваційному полі, яких виділила за певні досягнення вітчизняна громадськість та підтримала міжнародна організація, що займається адмініструванням винахідництва в усьому світі. Це особливо важливо з огляду на задеклароване прагнення вступу України до ЄС та адаптації її патентного законодавства до європейського.

По-друге, я розцінюю це як підняття іміджу рідної альма-матер — київської політехніки як на вітчизняному, так і на міжнародному рівні. Адже зрозуміло, що в «одиночку» зробити і, що більш важливо, впровадити свої винаходи практично неможливо — потрібно наявність багатьох факторів, серед яких і колектив однодумців, і підтримка адміністрації за місцем роботи винахідника та

ВОЛОДАРИ ПОЧЕСНИХ НАГОРОД ВОІВ

Від редакції:

На сторінках журналу ми постійно друкуємо інформацію про цікаві та оригінальні винаходи, відкриття наших співвітчизників. Особлива увага приділяється українським винахідникам, які за свої досягнення одержують почесні нагороди та міжнародне визнання.

Одна з таких почесних нагород — медаль Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) «За винахідництво». Ця нагорода символізує визнання творчого внеску новаторів у створення національного багатства і в розвиток.

З 1979 р. було вручено понад 2 тис. медалей ВОІВ. Володарями цієї нагороди стали винахідники з більш ніж 130 країн світу, і насамперед з країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою.

Ми зустрілись в редакції з володарем почесної нагороди, Олександром Колосовим, який одержав медаль ВОІВ у вересні 2015 р. Він із задоволенням відповів на наші запитання.

створення з її боку сприятливого клімату, і цікаві й неординарні ідеї, які висувуються на порядок денний поточними проблемами як в країні, так і за її межами.

По-третє, це додатковий стимул і орієнтир для вітчизняних винахідників до штурму подібних вершин і донесення своїх розробок до світової спільноти. Адже, як-то кажуть, «не боги горшки обпалюють».

— Які найбільш важливі рішення необхідно прийняти на державному рівні, щоб підвищити інтерес до винахідництва і новаторства?

— Бажано реально, а не декларативно, «повернутись обличчям» до вітчизняних науковців, і зокрема, до винахідників, які, не дивлячись на існуючі труднощі і фактичне «віртуальне» фінансування наукової й винахідницької діяльності, що на протязі останнього часу постійно зменшується з року в рік, все ж намагаються створювати нові розробки всупереч усім негараздам. Це також закріплення на законодавчому рівні певних відсотків у дер-

жавному бюджеті на розвиток науки і винахідництва, це і стимулювання винахідницької діяльності як в моральному, так і в матеріальному плані (включаючи допомогу у вирішенні житлової проблеми, як це було задекларовано за часів СРСР, і фінансування зарубіжних відряджень вітчизняних винахідників для участі і презентації своїх розробок на міжнародних ярмарках-виставках, це і PR вітчизняних винахідників (а не тільки політиків та чергового виборчого процесу) у ЗМІ і багато іншого.

Головний меседж — на законодавчому рівні повинно бути закріплено, що добробут і процвітання нашої країни повинні приносити не експорт сировинних ресурсів, а експорт наукоємної продукції, що створена на основі винаходів, зокрема, за прикладом загальновідомої «силіконової долини».

— Назвіть найбільш значущі свої винаходи, які внесли вклад в економіку України.

— Як то кажуть, все тече і все змінюється з плином часу. За часів СРСР, коли композиційні

матеріали у тандемі з ракетно-космічною тематикою були, як-то кажуть, у тренді, це стосувалось виготовлення таких високовідповідальних конструктивних елементів із композиційних полімерних матеріалів, як вуглепластикові оболонки головних обтічників ракет-носіїв, обтічники ступенів ракет-носіїв і двигунів, теплові панелі супутників, розміростабільні параболічні оболонки радіотелескопу, інтегральні вуглепластикові панелі літаків.

За часів незалежної України — це склобазальтопластикова тара для пакування, зберігання і транспортування боєприпасів, суперконденсатори, а також технологія виготовлення епоксидних композицій та конструкційних композиційних полімерних матеріалів з використанням ультразвуку. Ще один цікавий винахід — активований сорбуючий вуглецевий матеріал марки «БОРИСФЕН» має велику перспективу для використання у медицині, військовій та природоохоронній сферах. У планах також розробка нових ідей, викликаних вимогою часу з урахуванням сучасної доктрини збереження територіальної цілісності країни та посилення її оборонної міці.

— Скажіть, що необхідно зробити винахіднику для реалізації своєї ідеї в конкретну продукцію, технологію?

— Я не скажу нічого нового, адже це стандартна схема. По-перше, треба тверезо оцінити свою ідею, яка не «застаріє» до того моменту, коли вона може бути впроваджена, та знайти відповідну ринкову нішу в рамках сучасного стрімкого життя. По-друге, знайти (колектив) однодумців. По-третє (чи навіть, по-перше), здобути максимальну (комплексну) державну охорону (патенти

на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, авторське право) на свою розробку. По-четверте, зробити PR своїй розробці, беручи участь у різноманітних конкурсах, та знайти спонсорів, у т.ч. для виходу на міжнародний ринок. І так далі.

Адже відомо, що придумати винахід («папір усе витримає») і отримати на нього охоронний документ — це не більше 1% усіх витрат (як часових, так і матеріальних). Другий момент полягає у тому, що згідно із світовою статистикою, із вже пророблених 100 ідей тільки одна (максимум дві) доходять до фінальної стадії серійного впровадження. Так що є простір для творчої ініціативи та для «зламу» вищенаведеної статистики.

Слід зазначити, що зараз в моді так звані старт-апи, на частку яких припадає основна маса проінвестованих в Україні проектів. Ї не виключено, що на сучасному етапі це є найбільш доцільною формою комерціалізації власних розробок.

— Що необхідно зробити, щоб винахідник і інвестор були зацікавлені один в одному?

— Мати яскраву неординарну охороноздатну ідею («горіти нею»), уміти красиво «подати» її (як вкусну цукерку в красивій обгортці), реальний бізнес-план впровадження винаходу на ринку (зайняти певну «ринкову нішу»), знати «підводні рифи» при її реалізації та мати «фарт» (адже відомо, що «все вирішується на небесах»).

Окрім того, практика свідчить про переважну (у фінансовому вимірі) зацікавленість вітчизняними старт-апами з боку зарубіжних інвесторів, що обумовлено ментальністю вітчизняних інвесторів, які здобули свої статки переважно на операціях купівлі-продажу чи завдяки набли-

женню до певних кіл, а не на введені в господарський обіг нематеріальних активів.

— Чи потрібна реформа в освітньому процесі вищої школи, для підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності?

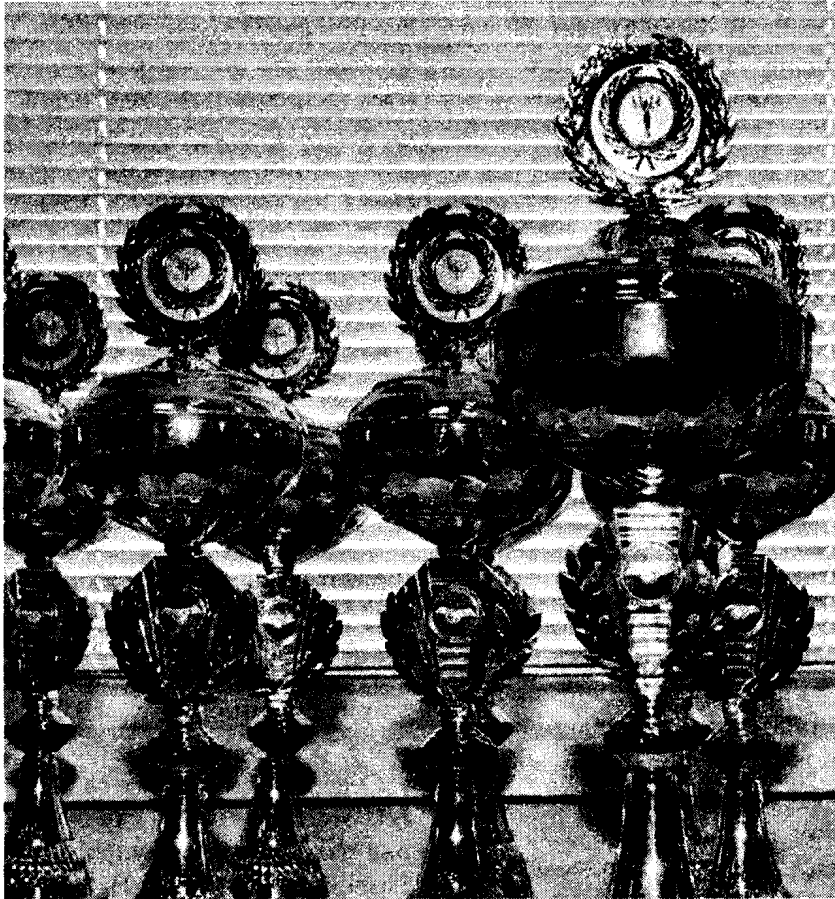
Таку підготовку протягом багатьох років успішно проводить НТУУ «КПІ». Проте наразі на порядку денному у планах освітянських чиновників реформування цього підходу, щоби залишити у політехніків переважно юридичні, а не технічні, аспекти навчання майбутніх фахівців з інтелектуальної власності. Чи це буде на користь, покаже життя, проте, як на мене, це спірне питання.

— Яку роль у винахідницькій творчості відіграє молодь НТУУ «КПІ»? Чи можете навести приклад конкретної розробки, яка на Ваш погляд, має важливе народногосподарське значення.

Якщо ми не хочемо як зараз, так і в майбутньому, бути сировинним додатком для розвинутих країн, не дивлячись на задекларовану підтримку з їх боку, то масмо розвивати власні інноваційні продукти. І хто, як не технічно навчена молодь з вищою технічною освітою (не хочучи нічого поганого сказати в бік гуманітаріїв, проте завжди було відомо, що рушійною силою людства завжди був і є саме науково-технічний прогрес) повинна бути «забійником» у розробці і просуванні цих інноваційних продуктів?

Прикладів інноваційних розробок існує багато, і щоби не образити когось із розробників, варто ознайомити читачів, наприклад, з Науковим парком київської політехніки, де таких розробок багато, і які поновлюються кожного року.

— Яку роль у винахідницькій творчості відіграє Мала ака-

☞ Почесні нагороди ВОІВ

демія наук? Як член журі, чи можете навести приклад конкретної розробки, яка на Ваш погляд, має важливе народно-господарське значення.

— Мала академія наук, зокрема, відділення технічних наук, секція науково-технічна творчість та винахідництво, безсумнівно, відіграє значну роль у виявленні юних творчих особистостей, що мають схильність до науково-технічної діяльності. Це, безумовно, основний кадровий резерв учнів-членів МАН — майбутніх Корольових, Патонів, Сікорських та інших видатних вітчизняних особистостей.

Не менш значну роль відіграють й інші конкурси, що проводяться на базі НТУУ «КПІ», зокрема, конкурс «INTEL-Техно Україна», що направлений на виявлення та підтримки учнівської молоді, обдарованої в різноманітних

сферах науки й техніки. Про одну з цих робіт, яка мені сподобалась, я планую розповісти на сторінках журналу окремо.

— Яку роль у теперішньому часі відіграють ЗМІ у популяризації інтелектуальної власності, захисту її прав і у винахідницькій творчості?

— Я хотів би все ж сказати, що це трохи різні аспекти. Останнім часом популяризації інтелектуальної власності займається багато вітчизняних ЗМІ. Окрім редакції журналу, це і телевізійники, зокрема, з Нового каналу, каналу «1+1», що оперативну, неординарну й цікаво висвітлюють різноманітні конкурси з винахідництва.

Що стосується захисту прав, що ця сфера переважно відноситься до забезпечення законності прав власників у судовому порядку, що потребує висвітлення у спеціалізо-

ваних виданнях. І тому для медівників потрібні відповідні фахові знання у цій сфері, щоби висвітлювати ці питання не «розрекламовано», а професійно, тобто зі знанням справи. Тому таких сюжетів — одиниці.

— Які на Ваш погляд напрямки публікацій найбільш актуальні для журналу «ВІР», по створенню інформаційної атмосфери прискорення впровадження творчих досягнень винахідників у практичну діяльність?

— Трохи повторююсь: поки не буде відповідної політичної волі на законодавчому рівні і комплексного державницького підходу, у т.ч. з підтримки видань, що висвітлюють питання винахідництва, годі очікувати на значні «прориви» у цій сфері. Як писав Козьма Прутков, «нельзя объять необъятное», тому виділити якісь конкретні напрями — це буде не зовсім правильно. Як-то кажуть, не можна зробити винахід за примусом, адже це «робиться на небесах». Винахідництво — це, передусім, стан душі, і що душа бажає у даний момент, то й вона і творить (це — своєрідний діалог винахідника із космосом). Головне — щоби це було направлено на благо людства, а не на руйнацію.

— Ваші побажання журналу «ВІР».

— Не зупиняйтесь на досягнутому і постійно рухайтеся вперед, надихаючись яскравими прикладами і міжнародним визнанням наших винахідників-співвітчизників. Вірю, що якщо наполегливо стукати у двері, то вони, рано чи пізно, відчиняться.